

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z WOS-u, klasa VIII

Uczeń:

Lp.	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
1.1	- wymienia podstawowe potrzeby społeczne	- rozumie znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania); - wyjaśnia potrzeb społecznych znaczenie w życiu człowieka; - wyjaśnia, w jaki sposób społeczeństwo wpływa na rozwój człowieka; - wskazać główne cechy procesu socjalizacji	- uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną	wyjaśnia, odwołując się do przykładów, znaczenie sformułowania człowiek jest istotą społeczną	
1.2	- potrafi zaprezentować swoją osobę	- przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji – kształtowania swojego wizerunku w nowym środowisku; - podaje przykłady komunikatów niewerbalnych i odczytuje ich znaczenie; - wskazuje elementy prawidłowo zbudowanego komunikatu werbalnego; - rozumie prosty przekaz werbalny i odczytuje intencje nadawcy komunikatu; - wymienia czynniki utrudniające prawidłową komunikację pomiędzy ludźmi; - wymienia i stosuje sposoby radzenia sobie z tremą	- przygotowuje i prezentuje krótkie wystąpienie publiczne; - wyjaśnia, dlaczego kształtowanie swojego wizerunku odgrywa istotną rolę w relacjach społecznych		

		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia reguły obowiązujące w wystąpieniach publicznych - wymienia zasady prawidłowo prowadzonej dyskusji czy debaty 			
1..3	- zna różne formy współpracy w grupie i w nich uczestniczy;	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy grup społecznych -charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania - rozumie korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca; 	- porównuje strukturę, charakter więzi, cele łączące grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania;		
1. 4	- wymienia przykładowe korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca w grupie	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej - wymienia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; 	- stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;	ocenia podejmowane decyzje ich konsekwencje	wyszukuje , omawia i ocenia następstwa złe podjętych decyzji
1..5	- podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie, że można i wie, jak można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub jak im się przeciwstawić; -rozpoznaje sytuacje, które wymagają przyjęcia postawy asertywnej; 			
1.6	- podaje przykłady konfliktów w grupie	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele) - przedstawia sposoby 	- stosuje optymalne sposoby rozwiązywania określonych konfliktów	ocenia i porównuje różne sposoby rozwiązywania konfliktów, wskazuje ich wady i zalety.	- wyszukuje , omawia i ocenia następstwa konfliktów

		rozwiązywania konfliktów oraz określa ich zalety i wady			
2.1	- przedstawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie	- charakteryzuje rodzinę jako grupę społeczną i rozumie wpływ, jaki wywiera ona na dzieci - wymieni funkcje pełnione przez rodzinę - omawia rolę, jaką odgrywa rodzina w procesie socjalizacji	ocenia znaczenie rodziny dla rozwoju człowieka		
2.2	- określa, co jest najważniejsze dla człowieka	- przedstawia katalog wartości ważnych dla niego i jego rodziny	- rozumie, że systemy wartości mogą być różnorodne; opisuje je		
2.3	- wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe	- wymienia główne źródła gospodarstwa domowego dochodów (z pracy, działalności gospodarczej, świadczenia społeczne);			
2.4		- wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe - wymienia cechy prawidłowo skonstruowanego budżetu rodzinnego	- planuje budżet domowy.		
3.1	- wymienia poszczególne etapy edukacji w Polsce;	- przedstawia funkcje szkoły w systemie edukacji oraz strukturę polskiego systemu edukacyjnego - przedstawić możliwe drogi dalszej edukacji ucznia, absolwenta szkoły podstawowej			
3.2	- opowiada o swojej klasie szkolnej - bierze udział w wyborach organów samorządu szkolnego;	- charakteryzuje klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań, życie szkolnej społeczności	- rozumie, że współtworzy samorząd uczniowski i przedstawia formy jego działania;		

3.3	- wymienia prawa i obowiązki ucznia i nauczyciela	- rozpoznaje przypadki naruszania praw uczniów oraz pracowników szkoły	- wyjaśnia, na jakich zasadach funkcjonuje w jego szkole system ochrony praw ucznia - przedstawia sposoby dochodzenia swoich praw przez uczniów;		
3.4	- uczestniczy w projekcie zespołowym na temat oczekiwanych kompetencji wybranych kategorii społeczno-zawodowych i ich miejsca na rynku pracy;				
3..5	- określa własne zainteresowania, zdolności i umiejętności – wymienia kompetencje niezbędne do wykonywania wskazanych przez niego zawodów, funkcji - planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy	- planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy	- wyszukuje i prezentuje informacje na temat kompetencji preferowanych na współczesnym– rynku pracy	- przedstawia wybrane problemy współczesnego rynku pracy	
4.1	- wie, co to jest godność człowieka	- rozumie, że godność człowieka wynika z różnych systemów moralnych; - wyjaśnia, że jest ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka;	- rozumie sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;		
4.2	- wymienia prawa i wolności osobiste zawarte w	- charakteryzuje prawa i wolności osobiste zawarte w	- wykazuje różnice między prawami a wolnościami		

	Konstytucji RP;	Konstytucji RP; - wie, które z nich nie mogą zostać ograniczone;	człowieka		
4.3	- wymienia prawa dzieci zapisane w Konwencji o Prawach Dziecka;	- charakteryzuje prawa dzieci zapisane w Konwencji o Prawach Dziecka;			
4.4		- podaje przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka	- przedstawia cele działalności Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci;		
4.5	- wymienia prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji RP;	- charakteryzuje prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji RP;	- wykazuje, że dzięki prawom i wolnościom politycznym człowiek może mieć wpływ na życie publiczne;		
4.6		- przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka	- uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości.		- wyszukuje i prezentuje informacje na temat działań podejmowanych przez Rzecznika Praw Dziecka;
5.1	- rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych - wie, jakie osoby i instytucje należy powiadomić w takich sytuacjach;				
5.2	- rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wie, jak na nią reagować;	- przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów internetu			
5.3		- wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw; - przedstawia uprawnienia			

		policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami.			
5.4		- przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami			
6.1	- wie , że jest częścią wspólnoty gminnej i ma wpływ na jej działania - podaje nazwę gminy, w której mieszka	- wyjaśnia znaczenie pojęcia samorząd terytorialny - wymienia podstawowe jednostki samorządu terytorialnego w Polsce; - rozumie, że współtworzy samorząd gminny i wymienia zadania tego samorządu - wymienia podstawowe zadania gminy	- przedstawia główne źródła przychodów i kierunki wydatków w budżecie gminy;		- wyszukuje i prezentuje informacje na temat swojego urzędu gminy, w tym e-urzędu– (struktura organizacyjna, załatwiane sprawy, formy pracy); - wyszukuje i prezentuje informacje na temat budżetu swojej gminy
6.2	- odwiedza urząd gminy (miasta/ dzielnicy); dowiadyuje się, w jakim wydziale można załatwić wybrane sprawy; wie o możliwościach załatwienia spraw poprzez e-urząd; wypełnia wniosek o wydanie tymczasowego dowodu osobistego;				
6.3		- wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/ dzielnicy); - przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; - podaje uprawnienia tych	- opisuje organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/ dzielnicy); - opisuje uprawnienia tych organów;	- wskazuje różnice pomiędzy zadaniami organów stanowiących i wykonawczych gminy;	

		organów;			
6.4		- podaje, kto pełni funkcje wójta/ burmistrza/ prezydenta miasta i przewodniczącego rady gminy/miasta	- wyszukuje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego;		
6.5		- rozpoznaje problemy społeczne swojej społeczności lokalnej			
6.6	- uczestniczy w projekcie zespołowym na temat swojej gminy, wydarzeń i postaci z jej dziejów				
7.1	- podaje nazwę powiatu i województwa, w którym mieszka	- lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa;	- przedstawia podstawowe informacje o swoim regionie, wydarzenia i postaci z jego dziejów	-wyszukuje i prezentuje informacje na temat tradycji i zwyczajów swojej społeczności regionalnej	
7.2		- rozumie, że współtworzy samorząd powiatowy i wojewódzki oraz wymienia zadania tych samorządów; - wymienia podstawowe zadania samorządu powiatowego i wojewódzkiego;			
7.3		- dowiaduje się, w jakim wydziale starostwa powiatowego można załatwić wybrane sprawy; wypełnia wniosek o paszport (delegatura urzędu wojewódzkiego);			
7.4		- wymienia organy	- wyjaśnia, na czym polega		

		stanowiące i wykonawcze samorządu powiatowego i wojewódzkiego; przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje zadania tych organów	specyfika funkcjonowania miasta na prawach powiatu;		
7.5	- uczestniczy w projekcie zespołowym na temat tradycji i zwyczajów swojej społeczności regionalnej.				
8.1	- wie, czym powinna przejawiać się postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka;	- wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej/ etnicznej oraz czym powinna przejawiać się postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka - wymienia czynniki kształtujące polską tożsamość narodową - określa swoją tożsamość społeczno-kulturową	- wyjaśnia różnicę pomiędzy wspólnotą narodową a wspólnotą etniczną - wyjaśnia, jaką rolę odgrywa patriotyzm w kształtowaniu osobowości osoby ludzkiej i funkcjonowaniu społeczeństw; - wskazuje różnice pomiędzy postawami patriotycznymi dawniej i współcześnie;		
8.2	- wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela; - - zna symbole Rzeczypospolitej Polskiej;	- wyjaśnia, co łączy człowieka z ojczyzną – Polską i przedstawia te więzi na własnym przykładzie - określa, jaką rolę odgrywają symbole narodowe w kształtowaniu tożsamości człowieka			
8.3		- wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje	- przedstawia – za Konstytucją RP – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym; - lokalizuje na mapie miejsca zwarte zamieszkania	- opowiada historię i tradycje mniejszości narodowych i etnicznych	-wyszukuje i prezentuje informacje na temat historii i kultury wybranych grup mniejszościowych w Polsce;

		miejsca ich zwartego zamieszkiwania	mniejszości narodowych i etnicznych		
8.4	- wyjaśnia, komu z mocy praw przysługuje obywatelstwo polskie	- rozumie, że poza nabyciem obywatelstwa z mocy prawa występuje możliwość uznania za obywatela polskiego oraz nadania obywatelstwa polskiego - wymienia warunki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o uznanie jej za obywatela polskiego;–	- wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości - uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/ etniczną, państwową/ obywatelską, europejską); - wymienia organy władzy, które decydują odpowiednio o nadaniu obywatelstwa polskiego i– uznaniu za obywatela polskiego; - porównuje dwie podstawowe reguły nabywania obywatelstwa z mocy prawa: zasadę krwi i zasadę– ziemi;	- porównuje różne rodzaje tożsamości społeczno-kulturowych (regionalna, narodowa, etniczna, – państwowa, obywatelska, europejska). - wyjaśnia komu, zgodnie z prawem polskim, przysługuje prawo otrzymania wizy repatriacyjnej;–	
8.5		- rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu - podaje przykłady zachowań i postaw rasistowskich, szowinistycznych, antysemickich; – dostrzega negatywne skutki postaw ksenofobicznych	- przedstawia różnice pomiędzy postawą patriotyczną a ksenofobiczną - uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się takim zjawiskom		-podaje przykłady działań służących przeciwdziałaniu zjawisku nietolerancji wobec różnych mniejszości; uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości
9.1		- wskazuje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); - wyjaśnia ich znaczenie dla społeczeństwa i państwa;	- przedstawia przykłady postaw i działań wybitnych Polaków na rzecz dobra publicznego.	- wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego	

9.2		<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia cele i formy działań organizacji pozarządowych (stowarzyszeń i fundacji) aktywnych w społeczności lokalnej i regionie; - rozumie, że działalność tego typu prowadzi także do realizacji własnych potrzeb; 			
9.3		<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia cele i przykłady działania samorządów zawodowych, związków zawodowych oraz organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; 			
9.4	<ul style="list-style-type: none"> - w prosty sposób tłumaczy, na czym polega praca wolontariuszy 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy; 			<ul style="list-style-type: none"> - wyszukuje i prezentuje informacje na temat pracy wolontariuszy w społeczności lokalnej, – Polsce, na świecie. przedstawić znaczenia wolontariatu we współczesnym świecie.
9.5		<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich oraz przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy/ miasta; 		
9.6		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zasady Kodeksu etycznego urzędnika administracji samorządowej; - rozpoznaje przejawy łamania zasad etycznych i 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym 		

		podaje skutki takich działań.			
10. 1		- przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa; - wymienia funkcje środków masowego przekazu; - wymienia podstawowe elementy przekazu informacyjnego			
10. 2		- odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii	-- wyszukuje w mediach wiadomości na wskazany temat; - wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy;		
10. 3	- podaje przykłady reklamowanych towarów	- przedstawia funkcje reklamy	- krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy; określa jej plusy i minusy	- ocenia wpływ reklamy na życie współczesnego człowieka	
10. 4		- wskazuje cele kampanii społecznych	- analizuje materiały z wybranej kampanii tego rodzaju;		
10. 5		- wyjaśnia, na czym polega i czemu służy badanie opinii publicznej	- wyszukuje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej oraz odczytuje i interpretuje proste wyniki takich badań. - odczytać wyniki badania opinii publicznej zaprezentowane w formie prostej tabeli lub wykresu?		
11. 1		- wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa	- porównuje znaczenie pojęć: naród i państwo;		

			- wyjaśnia, czym zajmuje się władza państwowa; odwołując się do podstawowych funkcji państwa		
11.2		- wymienia podstawowe elementy zasady suwerenności narodu	- wyjaśnia zasadę suwerenności narodu; przedstawia sprawy, które mogą być poddane pod referendum; wymienia referenda ogólnokrajowe, których wyniki były wiążące oraz referenda lokalne we własnej społeczności, które były ważne;		
11.3		- przedstawia zasady wyborów do Sejmu RP i Senatu RP; wskazuje zasady działania i najważniejsze kompetencje izb parlamentu;	- wyjaśnia zasadę przedstawicielstwa (demokracji pośredniej) - opisuje zasady wyborów do Sejmu RP i Senatu RP; - opisuje kompetencje obu izb parlamentu;		
11.4	- potrafi wymienić przykładowe partie działające we współczesności	- wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie RP oraz w organach stanowiących samorządu terytorialnego - wymienia cele partii	- wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego - rozumie, jaki jest cel działania partii politycznych, oraz, że konkurują one w życiu publicznym - omawia przykładowe programy i hasła partii politycznych	- ocenia postawy i programy partii politycznych	- analizuje programy polityczne. , porównuje, wskazuje uwarunkowania historyczne - wyszukuje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych).
11.5	- wie, kto jest obecnie prezydentem, kto go wybrał i na jaką kadencję	- wymienia nazwy organów sprawujących w Polsce władzę wykonawczą - przedstawia sposób wyboru i podstawowe kompetencje Prezydenta RP;	- wymienia i wyjaśnia konstytucyjne zasady wyborów prezydenckich - określa, jaką rolę w państwie odgrywa Prezydent RP; - wyjaśnia zasadę republikańskiej formy rządu;	- ocenia rangę urzędu prezydenta w Polsce - znajduje informacje o życiorysie politycznym osób pełniących ten urząd, które wybrano w wyborach powszechnych; - wyszukuje w środkach masowego przekazu	- ocenia wpływ prezydentów polskich na losy państwa, na podstawie analizy historii

				informacje o działaniach urzędującego Prezydenta RP;	
11.6		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia nazwy sądów powszechnych i administracyjnych - przedstawia ich strukturę hierarchiczną sądów - wyjaśnia, w jakich rodzajach spraw orzekają sądy powszechne, a w jakich sądy administracyjne 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zasadę państwa prawa, w tym niezależności sądów - wyjaśnia podział na sądy administracyjne i powszechne, oraz zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego; 	<ul style="list-style-type: none"> - odwiedza stronę internetową sądu rejonowego właściwego ze względu na swoje miejsce zamieszkania i wskazuje, w jakich sprawach sąd ten orzeka 	
11.7		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia rozdziały Konstytucji RP i znajduje w niej przepisy dotyczące wskazanej kwestii; podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego RP w zakresie ochrony Konstytucji RP; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zasadę konstytucjonalizmu 		
11.8		<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia podstawowe kompetencje Rady Ministrów RP - przedstawia schemat trójpodziału władzy 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy; objaśnia konieczność poparcia większości sejmowej dla Rady Ministrów RP (bądź jej działań) - wyjaśnia, na czym polega funkcja kontrolna Sejmu wobec Rady Ministrów;– -wymienia podstawowe formy kontroli politycznej Sejmu nad Radą Ministrów; 		<ul style="list-style-type: none"> - znajduje informacje o życiorysie politycznym urzędującego oraz poprzedniego prezesa Rady Ministrów RP; wykazuje, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny
12.1	<ul style="list-style-type: none"> - wie , że jesteśmy członkami NATO i ONZ i od kiedy 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia okoliczności powstania NATO - opisuje cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia działalność obu organizacji - wymienia i ocenia przykłady polskich działań w ramach ONZ i NATO 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje cele i działalność organizacji - wyszukuje i opisuje przykłady współczesnych działań ONZ I NATO z uwzględnieniem współpracy

					z Polską
12. 2	- wie , że jesteśmy członkami UE i od kiedy	- wymienia cele działania Unii Europejskiej	- znajduje informacje o życiorysie politycznym Ojców Europy oraz obywateli polskich pełniących ważne funkcje w instytucjach unijnych;	- ocenia działania UE - wyszukuje i prezentuje informacje o życiorysach politycznych ojców założycieli zjednoczonej Europy;	- wyszukuje i prezentuje informacje o życiorysach politycznych obywateli polskich pełniących ważne funkcje w instytucjach unijnych
12. 3		- przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących	- znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie;		
12. 4			- przedstawia działalność Polski w ONZ, UE i NATO	- ocenia działania Polski w ramach ONZ, UE i NATO	- wyszukuje i zaprezentuje informacje na temat roli państwa polskiego i Polaków w wypełnianiu zadań ONZ;
12. 5			- bierze udział w dyskusji dotyczącej wybranych problemów społecznych współczesnego świata; rozważa w jej trakcie propozycje działań w kierunku poprawy warunków życia innych ludzi na świecie		